

nr rozdziału	spis treści	strona
Rozdział I	Postanowienia ogólne	2
Rozdział II	Stwierdzenie zgonu	2
Rozdział III	Postępowanie po zgonie	3
Rozdział IV	Powiadamianie o zgonie	4
Rozdział V	Zabezpieczenie własności zmarłego pacjenta	4
Rozdział VI	Transport i przechowywanie zwłok	4
Rozdział VII	Wydawanie zwłok	5
Rozdział VIII	Przekazywanie zwłok do celów naukowych	5
Rozdział IX	Sekcja zwłok	6

	Imię i nazwisko	Stanowisko	Data i podpis
Opracował:	lek. med. Mariusz Sobowski	Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa	
Sprawdził:	mgr Artur Jaworski	Adwokat	
Zatwierdził:	mgr Grzegorz Lasak	Dyrektor	

ROZDZIAŁ I – POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Niniejszy dokument opracowano na podstawie:

1. Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654),
2. Ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 1959 r. Nr 11, poz. 62 z późn. zm.),
3. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie trybu i warunków przekazywania zwłok do celów naukowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 129, poz. 1067).

§ 2

Zabrania się przekazywania informacji o zgonach osobom postronnym, w tym mediom, pracownikom zakładów pogrzebowych oraz osobom innym niż wskazane przez zmarłego za życia.

§ 3

Wszystkie czynności wykonywane przez personel medyczny przy zwłokach pacjenta odbywają się z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej.

§ 4

Lekarze stwierdzający zgon i jego przyczyny obowiązani są, dla celów statystycznych, udzielać na żądanie właściwych organów wyjaśnień odnoszących się do faktu zgonu i jego przyczyny. Jeżeli zmarły pozostawał podczas ostatniej choroby pod opieką lekarską wyjaśnienia powinny również dotyczyć przebiegu tej choroby. Wyjaśnienia te stanowią tajemnicę prawnie chronioną i mogą być wykorzystywane tylko dla celów statystycznych oraz w postępowaniu sądowym.

ROZDZIAŁ II - STWIERDZENIE ZGONU

§ 5

1. W razie śmierci pacjenta w oddziale zgon stwierdza lekarz obecny przy zgonie. W razie nieobecności lekarza pielęgniarka dyżurna niezwłocznie powiadamia o śmierci pacjenta lekarza prowadzącego lub lekarza dyżurnego, który po dokonaniu oględzin stwierdza zgon.
2. W razie śmierci pacjenta w Izbie Przyjęć zgon stwierdza Kierownik Izby Przyjęć lub lekarz dyżurny Izby Przyjęć obecny przy zgonie.
3. W przypadku śmierci pacjenta na Bloku Operacyjnym zgon stwierdza lekarz anestezjolog.
4. W przypadku śmierci pacjenta w pracowniach diagnostycznych zgon stwierdza lekarz przeprowadzający badanie.
5. W przypadku śmierci pacjenta w Poradni Specjalistycznej zgon stwierdza lekarz aktualnie udzielający porad.
6. W każdym przypadku, o których mowa w ust. 1- 5, stwierdzenie zgonu z podaniem przyczyny, daty i godziny jest udokumentowane w indywidualnej dokumentacji pacjenta.
7. W przypadku zgonu mającego miejsce w komórkach organizacyjnych określonych w ust. 3 i 4, po stwierdzeniu zgonu, zwłoki pacjenta zostają przewiezione do oddziału macierzystego przez personel oddziału.
8. Ponowne badanie lekarskie mające na celu potwierdzenie zgonu następuje po upływie 2 godzin od stwierdzenia zgonu.

§ 6

1. Lekarz po stwierdzeniu zgonu i jego przyczyny wystawia kartę zgonu.

2. W przypadku, gdy zgodnie z obowiązującymi przepisami ma być przeprowadzona sekcja zwłok, stwierdzenie przyczyny zgonu i wystawienie karty zgonu następuje po przeprowadzeniu sekcji. Kartę zgonu wystawia lekarz przeprowadzający sekcję.
3. W przypadku sekcji zleconej przez prokuratora kartę zgonu wystawia lekarz przeprowadzający sekcję.

ROZDZIAŁ III - POSTĘPOWANIE PO ZGONIE

§ 7

1. Po stwierdzeniu przez lekarza zgonu pacjenta pielęgniarka dyżurna wykonuje toaletę pośmiertną.
2. Pielęgniarka dyżurna wypełnia kartę skierowania zwłok do Prosektorium zawierającą dane określone w ust. 3 oraz zakłada na przegub dłoni albo stopy osoby zmarłej identyfikator zawierający dane określone w ust. 4.
3. Karta skierowania zwłok do Prosektorium zawiera:
 - a) imię i nazwisko osoby zmarłej,
 - b) PESEL osoby zmarłej, a w przypadku jego braku, serię i numer dokumentu stwierdzającego tożsamość,
 - c) datę i godzinę zgonu,
 - d) godzinę przyjęcia zwłok osoby zmarłej do Prosektorium,
 - e) imię, nazwisko i podpis pielęgniarki wypełniającej kartę,
 - f) godzinę skierowania zwłok osoby zmarłej do Prosektorium,
 - g) imię, nazwisko i podpis osoby przyjmującej zwłoki osoby zmarłej do Prosektorium.
4. Identyfikator zawiera:
 - a) imię i nazwisko osoby zmarłej,
 - b) PESEL osoby zmarłej, a w przypadku jego braku, serię i numer dokumentu stwierdzającego tożsamość,
 - c) datę i godzinę zgonu.
5. W przypadku braku możliwości ustalenia tożsamości osoby zmarłej w karcie skierowania zwłok do kostnicy oraz na identyfikatorze dokonuje się wpisów NN z podaniem przyczyny uniemożliwiającej ustalenie tożsamości.
6. Zwłoki pacjenta, odpowiednio zabezpieczone, personel oddziału przewozi w wyznaczone miejsce pro morte.

§ 8

1. W razie zgonu pacjenta, którego tożsamość nie została ustalona, bądź zgonu, co do którego istnieje pewność lub uzasadnione podejrzenie, że jest następstwem zabójstwa, samobójstwa, otrucia, nieszczęśliwego wypadku albo uszkodzeń urazowych, zatrucia, uduszenia mechanicznego, działania wysokich temperatur, elektryczności lub sztucznego poronienia lekarz bezzwłocznie powiadamia prokuraturę lub policję, co odnotowuje w historii choroby pacjenta.
2. Jeżeli lekarz stwierdzający zgon lub lekarz przeprowadzający sekcję zwłok powezmą pewność lub uzasadnione podejrzenie, że przyczyną zgonu była choroba zakaźna podlegająca obowiązkowemu zgłoszeniu, powinni zawiadomić o tym natychmiast właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

§ 9

W przypadku zgonu pacjenta w Izbie Przyjęć, który był następstwem wypadku, ciało zmarłego pozostaje 2 godziny w wyznaczonym miejscu pro morte, a następnie jest przewiezione do Prosektorium. Ciało pozostaje w stanie nienaruszonym do dyspozycji prokuratora.

ROZDZIAŁ IV – POWIADAMIANIE O ZGONIE

§ 10

1. Lekarz stwierdzający zgon niezwłocznie zawiadamia wskazaną przez pacjenta osobę lub instytucję, przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego o śmierci pacjenta, co odnotowuje w dokumentacji pacjenta.
2. Jeżeli zgon nastąpił na Bloku Operacyjnym lub w pracowni diagnostycznej, czynności, o których mowa w ust.1, dokonuje lekarz prowadzący lub lekarz dyżurny oddziału macierzystego.

§ 11

W przypadku zgonu bezdomnego lub nie zgłoszenia się osoby upoważnionej sekretarka medyczna zawiadamia Urząd Miasta i Gminy właściwy ze względu na ostatnie miejsce zameldowania zmarłego.

ROZDZIAŁ V – ZABEZPIECZENIE WŁASNOŚCI ZMARŁEGO PACJENTA

§ 12

1. Rzeczy i przedmioty należące do zmarłego, oprócz żywności, są spisywane komisyjnie przez 2 pielęgniarki lub pielęgniarkę i innego pracownika oddziału, pakowane i zabezpieczane.
2. W przypadku, kiedy rodzina zmarłego lub osoba wskazana przez pacjenta przed śmiercią, jest obecna przy zgonie, rzeczy i przedmioty, o których mowa w ust. 1, zabezpieczone w sposób określony w ust. 1, są przekazywane tym osobom za potwierdzeniem odbioru.
3. W przypadku, kiedy po odbiór rzeczy zmarłego nie zgłosi się osoba upoważniona, zostają one przekazane do depozytu szpitala, co należy odnotować w indywidualnej dokumentacji pacjenta.
4. Rzeczy pozostałe po zmarłym, zabezpieczone w sposób określony w ust. 1, którego zwłoki oddano do dyspozycji prokuratora, nie mogą być wydane przed dokonaniem sekcji, bądź przed otrzymaniem zawiadomienia o zwolnieniu z sekcji.
5. Rzeczy pozostałe po zmarłym nieodebrane w ciągu 3 miesięcy od daty zgonu są niszczone komisyjnie.

ROZDZIAŁ VI – TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE ZWŁOK

§ 13

1. Zwłoki osoby zmarłej przekazywane są do Prosektorium nie wcześniej niż po upływie dwóch godzin od chwili stwierdzenia zgonu.
2. Transportem zwłok z budynku szpitala do Prosektorium zajmuje się personel oddziału.
3. Transport powinien być przeprowadzany w taki sposób, aby nie zwracał uwagi innych pacjentów.

§ 14

1. Zwłoki pacjenta są przechowywane w Prosektorium nie dłużej niż przez 72 godziny licząc od godziny, w której nastąpiła śmierć pacjenta.
2. Za przechowywanie zwłok przez okres określony w ust.1 nie pobiera się opłat.
3. Zwłoki pacjenta mogą być przechowywane w Prosektorium dłużej niż 72 godziny, jeżeli:
 - 1) nie mogą zostać wcześniej odebrane przez osoby lub instytucje uprawnione do ich pochowania,
 - 2) w związku ze zgonem zostało wszczęte dochodzenie albo śledztwo, a prokurator nie zezwolił na pochowanie zwłok,
 - 3) przemawiają za tym inne niż wymienione w pkt 1 i 2 ważne przyczyny, za zgodą albo na wniosek osoby lub instytucji uprawnionej do pochowania zwłok pacjenta.

4. Za przechowywanie zwłok pacjenta przez okres dłuższy niż określony w ust. 1, jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej, pobiera się opłatę w wysokości 70,00 zł netto (słownie: siedemdziesiąt złotych) za każdą rozpoczętą dobę.
5. Opłata, o której mowa w ust. 4, jest pobierana od osób lub instytucji uprawnionych do pochowania zwłok oraz od podmiotów, na zlecenie których przechowuje się zwłoki w związku z toczącym się postępowaniem karnym.
6. Zwłoki nie pochowane przez podmioty, o których mowa w ust. 5, albo nieprzekazane publicznej uczelni medycznej albo publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych są chowane przez gminę właściwą ze względu na miejsce zgonu.
7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, koszty przechowywania zwłok, za okres przypadający po upływie 3 dni od dnia powiadomienia gminy o konieczności pochowania zwłok pacjenta, ponosi gmina.

ROZDZIAŁ VII – WYDAWANIE ZWŁOK

§ 15

1. Zwłoki wydawane są przez pracownika Prosektorium osobie uprawnionej do pochowania osoby zmarłej zgodnie z obowiązującymi przepisami.
2. Podstawą do wydania ciała jest okazanie karty zgonu pacjenta po uprzednio dokonanej identyfikacji zwłok.
3. Dane osoby odbierającej ciało oraz datę odbioru pracownik Prosektorium odnotowuje w rejestrze przechowywanych i wydawanych zwłok.
4. Osoba upoważniona potwierdza odbiór ciała własnoręcznym podpisem.

§ 16

1. Pracownik Prosektorium przygotowuje zwłoki poprzez ich umycie i okrycie, z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej, w celu ich wydania osobie lub instytucji uprawnionej do ich pochowania.
2. Czynności, o których mowa w ust. 1, nie stanowią przygotowania osoby zmarłej do pochowania i nie pobiera się za nie opłat.
3. Kompletnie przygotowanie zwłok do pochowania tzn. ich umycie, ogolenie, ubranie w dostarczoną odzież oraz włożenie do trumny jest wykonywane na życzenie osoby lub instytucji uprawnionej do pochowania zwłok za odpłatnością.
4. Czynności, o których mowa w ust. 3, są wykonywane przez pracownika Prosektorium po okazaniu przez osobę lub instytucję uprawnioną do pochowania zwłok dowodu wniesienia opłaty.
5. Wysokość opłaty za czynności, o których mowa w ust. 3, wynosi 150,00 zł netto (słownie: sto pięćdziesiąt złotych) i jest dokonywana w Kasie Zakładu.
6. Osoba lub instytucja uprawniona do pochowania zwłok ma prawo do samodzielnego wykonania czynności, o których mowa w ust. 3. W takim przypadku obowiązkiem pracownika Prosektorium jest udostępnienie niezbędnych do tego celu środków.

ROZDZIAŁ VIII – PRZEKAZYWANIE ZWŁOK DO CELÓW NAUKOWYCH

§ 17

1. Do celów naukowych publicznej uczelni medycznej lub publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych mogą być przekazane zwłoki:
 - 1) niepochowane przez osoby lub instytucje uprawnione do ich pochowania na podstawie decyzji starosty powiatu wydanej na wniosek właściwej uczelni,

- 2) na podstawie pisemnego oświadczenia osoby, która za życia wyraziła wolę przekazania swoich zwłok tej uczelni.
2. Przekazanie zwłok uczelni następuje na podstawie oryginału lub uwierzytelnionego odpisu decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, lub oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.
3. Przekazanie zwłok uczelni następuje wraz z kartą zgonu zawierającą adnotację urzędu stanu cywilnego o zarejestrowaniu zgonu.
4. Koszty transportu zwłok ponosi uczelnia.

ROZDZIAŁ IX – SEKCJA ZWŁOK

§ 18

1. Zwłoki pacjenta mogą być poddane sekcji, w szczególności gdy zgon nastąpił przed upływem 12 godzin od przyjęcia do szpitala, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zwłoki pacjenta nie są poddawane sekcji, jeżeli przedstawiciel ustawowy osoby zmarłej wyraził sprzeciw lub uczyniła to ta osoba za życia.
3. O zaniechaniu sekcji zwłok z przyczyny określonej w ust. 2 sporządza się adnotację w dokumentacji medycznej i załącza sprzeciw, o którym mowa w ust. 2.
4. W szczególnych przypadkach dokonanie sekcji zwłok może nastąpić nawet w sytuacji, gdy pacjent jeszcze za życia wyraził wobec niej sprzeciw. Są to:
 - 1) przypadki określone w Kodeksie postępowania karnego i Kodeksie Karnym Wykonawczym oraz aktach wykonawczych wydanych na ich podstawie, tj. kiedy zachodzi podejrzenie, że śmierć była następstwem przestępstwa, w takim przypadku sekcja zwłok przeprowadzana jest na podstawie decyzji prokuratora lub sądu,
 - 2) gdy przyczyny zgonu nie można ustalić w sposób jednoznaczny,
 - 3) przypadki określone w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.
5. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny może w drodze decyzji administracyjnej zakazać wykonania sekcji, gdyby sekcja zwłok mogła prowadzić do zakażenia osób lub skażenia środowiska, za wyjątkiem przypadku, gdy zachodzi podejrzenie, że zgon nastąpił w wyniku popełnienia przestępstwa.

§ 19

1. Jeżeli pacjent za życia lub jego przedstawiciel ustawowy po śmierci pacjenta nie sformułował sprzeciwu wobec przeprowadzenia badania pośmiertnego przyjmuje się istnienie zgody na dokonanie sekcji zwłok.
2. Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa lub lekarz zastępujący Zastępcę Dyrektora ds. Lecznictwa na wniosek właściwego Kierownika lub w razie potrzeby po zasięgnięciu jego opinii zarządza dokonanie lub zaniechanie sekcji zwłok.

§ 20

W dokumentacji medycznej sporządza się adnotację o dokonaniu lub zaniechaniu sekcji zwłok z odpowiednim uzasadnieniem.

§ 21

1. Dokonanie sekcji zwłok nie może nastąpić wcześniej niż po upływie 12 godzin od stwierdzenia zgonu.
2. Jeżeli zachodzi potrzeba pobrania ze zwłok komórek, tkanek lub narządów przeprowadzenie sekcji zwłok przed upływem 12 godzin, przy zachowaniu zasad i trybu przewidzianych w przepisach o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów może zarządzić Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa lub lekarz go zastępujący.

§ 22

Zwłoki po przeprowadzeniu sekcji mogą być bezzwłocznie wydane w celu pochowania.